

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІТЧИЗНЯНОГО ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА НА РИНКАХ ЄВРОПИ

Артеменко Л.Б.

Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя,
доцент кафедри економіки та фінансів, к.е.н., доцент
+38096 5050 747, Lartemen1@gmail.com

Зміна інтеграційних векторів держави зумовлює потребу підприємств обирати нові форми і види зовнішньої діяльності. Саме ринок органічної продукції став сучасним трендом, найбільш динамічним світовим ринком.

Підвищення вимог до якості сільськогосподарської продукції виникло внаслідок зростання застосування синтетичних агрохімікатів та посилення забруднення довкілля. Така ситуація обумовила бажання споживати безпечну та корисну продукцію фінансово спроможних та прихильних до ведення здорового способу життя споживачів. У європейських країнах ефективно функціонують ринки органічної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, діють норми та стандарти Європейського Союзу й Міжнародної федерації органічного сільського господарства (IFOAM), запроваджено маркування та сертифікацію процесу виробництва, які передбачають заборону використання хімічно синтезованих речовин, генетично модифікованих організмів, консервантів, барвників. Основна частина реалізації продукції органічного походження зосереджена у високорозвинених країнах, більш ніж 90 % споживання органіки припадає на Західну Європу та Північну Америку.

Україна має сприятливі умови для органічного сільського господарства: географічне положення, родючі ґрунти, близькість до потенційних міжнародних покупців, що створює умови для конкурентної переваги економіки. На даний момент держава посідає 20 місце у світі та 11 в Європі за загальною площею сільськогосподарських угідь, сертифікованих як органічні. З усього обсягу продажів органіки 90% припадають на поставки за кордон і лише

10% реалізуються на внутрішньому ринку, що в першу чергу пов'язано із низькою купівельною спроможністю населення. На душу населення така продукція складає €3, у країнах ЄС — €53,7, досить високий результат у Данії – 138,60 євро [1].

Із впровадженням у дію у 2016 р. Угоди про зону вільної торгівлі України з ЄС право експорту мають вже 291 українських підприємств, зокрема 111 експортують на цей ринок харчову продукцію. З жовтня 2017 р. почали діяти квоти на такі українські агротовари: мед, виноградний сік, ячмінне борошно, оброблені томати, овес, із січня 2018 р. – на пшеницю, кукурудзу та ячмінну крупу. На сьогодні 18 українських підприємств експортують молочну продукцію до країн ЄС [2].

У липні 2018 року був прийнятий Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», де державний логотип з написом «organic» передбачатиме вміст не менше ніж 95% органічних інгредієнтів сільськогосподарського походження.

Серед українських виробників, які вже досягли певних успіхів в упровадженні більш чистого виробництва із покращеними екологічними характеристиками продукції на всіх етапах життєвого циклу, можна назвати: ДП «Сантрейд» (ТМ «Олейна»), Т.В. Fruit (Galicia), ТМ «Геркулес», «Пан Еко», «ЕтноПродукт» [3], які сертифіковано «Органік стандарт» (Україна) та ІМО (Швейцарія) відповідно до європейських стандартів органічного виробництва. У перспективі планується вирощування органічної коноплі, протеїнових добавок, батончиків з горіхами та з медом, з органічного вівса і сушених ягід.

Лідером із закупівлі українського органічного зерна у минулому році були Нідерланди: херсонська компанія «Фірма «Алеф» ЛТД» забезпечила 63% сукупного експорту. Лідером у забезпеченні зерна Німеччини стала «Ріттер Біо Агро», частка якої становить 22% всього експорту [4].

Проте, можна виокремити основні фактори, що суттєво обмежують розвиток ринку органічних продуктів України:

- ✓ складна та довготривала процедура (до трьох років) органічної сертифікації такої продукції за діючими європейськими стандартами;
- ✓ відсутність державної цільової фінансової підтримки у сфері впровадження інновацій, хоча за інформацією комерційної служби Посольства США в Україні, окупність інвестицій в органічне землеробство становить близько 300%, що свідчить про високу інвестиційну привабливість;
- ✓ недосконалість нормативно-правової бази сфери контролю якості;
- ✓ низькі квоти на поставку такої продукції до країн ЄС;
- ✓ відсутність чіткої державної фінансової підтримки фермерів, що переходять на виробництво органічної продукції з метою забезпечення відповідності власної продукції європейським стандартам.

Щодо фінансової підтримки розвитку ринку органічної продукції європейський досвід передбачає пряме субсидування виробників у відповідності до природоохоронних програм, що забезпечує сталий розвиток сільської місцевості (у Польщі державні сукупні витрати м'ясної промисловості становили 2 млрд. євро). Доцільно скористатися практикою європейських країн у цьому напрямі, аби мотивувати активізацію виробництва такої продукції. Так у Німеччині щороку Федеральне Міністерство продовольства, сільського господарства та захисту прав споживачів вручає нагороду фермерам за просування органічної сільськогосподарської продукції. Загальний призовий фонд такої мотивації складає 22500 євро.

За прогнозами, у перспективі Україна може стати найбільшим виробником органічної продукції в світі. В сучасному глобальному ринку таке вітчизняне виробництво може бути справжнім драйвером, надати імпульс розвитку й інших супутніх галузей та підвищити конкурентоспроможність сільського господарства на зовнішньому ринку.

Список літератури:

1. Аналіз ринку органічної продукції в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/407-analiz-rinku-organichnoyi-produktsiyi-v-ukrayini>.

2. В Зоні вільної торгівлі. Як змінилися торги між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/>
3. World Trade organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wto.org
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2485009-ukraina-moze-stati->

МОНІТОРИНГ РІВНЯ ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ У МІСЦЯХ НЕСАНКЦІОНОВАНИХ ЗВАЛИЩ ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ (НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Бабушкіна Р.О.

к.с.-г.н., доцент, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,

Мацко П.В.

к.с.-г.н., доцент ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,

Формування несанкціонованих звалищ є однією з екологічних проблем, які супроводжують розвиток урбоєкосистем, неконтрольованих на таких звалищах, що впливає на ґрунтовий покрив, а значить, змінює ґрунтові фактори середовища проживання людини.

Проблема формування звалищ є проблемою, як в Україні, так і в інших країнах. Звалища призводять до руйнування місця існування людини, забруднення поверхневих і ґрунтових вод, ґрунту і атмосферного повітря небезпечними компонентами відходів, продуктами їх реакцій і представляють серйозну загрозу земельним ресурсам. В даний час не розроблені наукові підходи до комплексного дослідження забруднення ґрунтів у місцях звалищ, зокрема їх забруднення важкими металами і як наслідок, не проводиться оцінка ступеня забруднення ґрунту важкими металами в місцях несанкціонованих звалищ промислових відходів на екологічний стан ґрунтів.